

Primeri medkulturnega in prekmejnega sodelovanja ter ustvarjalnega sprejemanja drugačnosti

Zavedajoč se, kakšno animacijsko moč imajo zgledi, so se predstavniki sodelujočih držav v organizacijskem odboru Regionalnega festivala učenja Jugovzhodne Evrope 2003 (<http://www.inebis.org>) odločili, da izberejo in na skupni slovesnosti v Skopju predstavijo po dva ali tri primere dobre prakse iz vsake države udeleženke (Albanija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Makedonija, Romunija, Slovenija ter Srbija in Črna gora).

Na Andragoškem centru smo **primere dobre prakse** izbrali med prijavami, prispelimi na javni razpis za podelitev priznanj ACS za izjemne učne uspehe in bogatitev lastnega znanja oziroma znanja drugih. Pri tem smo upoštevali dogovorjena merila, predvsem zahtevo, da so učne dejavnosti, projekti in dosežki namenjeni širjenju kulture miru, strpnosti, spoštovanja drugačnosti, mednacionalnega in medkulturnega sodelovanja, socialne vključenosti, zaposlovanja (posebno deprivilegiranih oziroma oseb s posebnimi potrebami) ter demokracije. Ni bilo težko izbrati, saj so primeri, ki vam jih v nadaljevanju predstavljamo, tako zgovorni, da kar kličejo po posnemanju!

Marjan Pungartnik

»Prostor za literarno izražanje moramo zagotoviti vsakomur!«

Marijan Pungartnik je človek dejanj, ki ne pozna predsodkov. Svojo zanimivo življenjsko pot je zastavil že v študentskih letih kot urednik za kulturo Radia Študent. Kasneje je sodeloval v uredništvih Tribune, Problemov, Časopisa za kritiko znanosti, Krta, Mentorja, Dialogov...

Piše pesmi, literaturo za otroke in gledališka besedila, je pa tudi prevajalec iz jezikov nekdanje Jugoslavije ter iz češčine, italijanščine in angleščine. Literarno izražanje, ustvarjanje in javno predstavljanje razume kot priložnost za medkulturni in mednarodni dialog ter za spoznavanje in spoštovanje drugačnosti. Temu cilju sledi tudi kot tajnik Zveze kulturnih društev Slovenije.

Razvil je model literarne delavnice, ki sloni na pogovoru o konkretnem literarnem besedilu, saj meni, da je jezik ključni element ozaveščanja posameznika. Model delavnice je zasnovan tako, da vključuje poleg elementov izobraževanja tudi možnosti preverjanja znanja, vendar tako, da s preverjanjem nikogar ne izključuje, temveč mu pomaga napredovati. Marsikomu pomaga do prve objave literarnih dosežkov. Delavnice vodi za mlade avtorje – začetnike, od leta 1992 pa tudi za osebe v tretjem življenjskem obdobju, predvsem ženske, saj so ga izkušnje prepričale, da so ženske tudi v Sloveniji še vedno zapostavljene in da marsikdaj prenašajo veliko duševno nasilje samo zato, ker skušajo biti drugačne. *»Sistem neguje predvsem večinsko kulturo, mi pa dajemo možnost tistim, ki so zapostavljeni,«* pravi. V literarne delavnice sprejema tudi ljudi, zaznamovane, ker so se zdravili v

ustanovah za duševne bolezni oziroma zasvojenosti. *»Te ljudi skušamo čim bolj integrirati. Obiskujejo delavnice, tudi literarne večere imajo, in zgodi se, da prav zato dosežejo nadpovprečne rezultate.«*

Maribor je mesto ob meji. Tudi na občutljivo vprašanje nemške manjšine odgovarja Pungartnik z zahtevo po integraciji: *»Državljanom nemške narodnosti moramo omogočiti, da spregovorijo kulturno, ne le politično!«* Prostor v krovni organizaciji, ki jo vodi, je zagotovljen (priznanim in nepriznanim) manjšinam ter priseljencem: Nemcem, Romom, Srbom, Hrvatom, Judom, Bošnjakom, pa tudi Angležem.

Študijski krožek Živimo med vami in z vami iz Slovenske Bistrice

»Ljudska univerza nam je pomagala pri znanju jezika in pri lažjem vključevanju v okolje.«

Sprejemanja drugačnosti se lahko učimo tudi na zgledu iz Slovenske Bistrice. Na tamkajšnji Ljudski univerzi so ugotovili, da imajo udeleženke tečajev slovenskega jezika veliko težav pri vključevanju v javno življenje. Zato so pred dvema letoma ustanovili študijski krožek, namenjen osebam, priseljenim iz tujine. V njem udeleženke pridobivajo temeljno znanje o okolju, v katerem so si ustvarile svoj drugi dom. Ker se same težko dokopljejo do potrebnih informacij, vabi mentorica, Maja Kanop, na srečanja strokovnjake za socialna in pravna vprašanja, pa tudi predstavnike zavoda za zaposlovanje, saj udeleženke zanima, kakšne državljske pravice imajo, ali jim pripadajo družinski dodatki za otroke, kakšne pravice imajo pri prestopanju meje, kam se lahko zatečejo v primeru težav, kako dobiti službo, kako se prijaviti na zavodu za zaposlovanje...

Na Ljudski univerzi Slovenska Bistrica so opazili tudi osebne stiske udeleženk, njihovo negotovost v novem okolju, v katerem niso imele svojega kroga prijateljev in sorodnikov. Zato so srečanja odprli tudi za druženje, kjer so bili lahko prisotni tudi otroci, in tako se je spletlo marsikatero prijateljstvo. Udeleženka krožka, Tatjana, pravi takole: *»Dobila sem nove prijateljice različnih narodnosti, saj smo tečaj obiskovala dekleta iz Hrvaške, Romunije, Bosne, Rusije, jaz in Irina pa sva iz republike Saha-Jakutije. Ljudska univerza nam je veliko pomagala pri znanju jezika in pri lažjem vključevanju v okolje.«*

Na krajših izletih po okolici so članice krožka seznanili z življenjem v občini, z naravnimi lepotami ter z zgodovinskim in kulturnim izročilom. Da je človek lahko samozavesten, pa mora spoštovati in ohranjati tudi lastne narodne in duhovne korenine, zato so na srečanjih nekaj časa namenile medsebojnemu spoznavanju - udeleženke so lahko predstavile svojo domovino, njene etnografske, kulturne in naravne znamenitosti - in se veselile bogastva raznolikosti.

Dosežke krožka in posamezne udeleženke so predstavili v lokalnih sredstvih obveščanja. Tako so dosegli, da zdaj občani z večjim razumevanjem sprejemajo priseljene osebe.

Ustvarjalno prekmejno sodelovanje Vitre, Centra za uravnotežen razvoj Cerknica, in Eko Liburnije, zadruga za razvoj eko-turizma, ekološkega kmetijstva in za zaščito okolja z Reke

Sodelovanje med Vitro in Eko Liburnijo, v katerega so pritegnili tudi agencijo Porin, se je začelo že pred petimi leti. Na pobudo Vitre sodeluje Eko Liburnija že vsa leta tudi v programih slovenskega festivala učenja – TVU. Skupaj razvijajo zanimive projekte, predvsem s področja trajnostnega razvoja podeželja, deloma v Sloveniji, deloma v Gorskem Kotarju. Gre za obliko sodelovanja neprofitnih, nevladnih organizacij, ki se ne ozira na meje. Njihovo vodilo je *Obmejno je brezmejno*.

Eko Liburnijo je njen predsednik, *Ranko Tadić*, takole predstavil: *»Smo nevladna organizacija, ki združuje pravne osebe, podjetja, organizacije in državljane, ki izvajajo okolju prijazne projekte s področja eko-turizma, ekološkega kmetijstva, uslužnostnih dejavnosti in trajnostnega razvoja podeželja. V sodelovanju z Vitro smo izvedli že vrsto projektov, koristnih za ljudi z obeh strani reke Kolpe. Pri tem vsa leta sodeluje tudi Porin. Njihovi strokovnjaki usposablajo ljudi za samozaposlitev, kar odpira možnosti za življenje na območju, kjer ni delovnih mest. Ustvarjajo nove podjetniške ideje, jih pretvarjajo v podjetniške programe, informirajo in izobražujejo.«*

Skupaj bodo lahko uresničili še marsikaj, kar bo olajšalo in obogatilo življenje ljudi ob slovensko-hrvaški meji. Sodelovanje se še vedno razvija, saj nenehno iščejo nove možnosti. Avgusta so izvedli mednarodni poletni tabor v Gorskem Kotarju. Za Vitro kot koordinatorja je bil to prvi tabor zunaj meja Slovenije. S skupnim projektom *Mentorstvo v nevladnih organizacijah* so kandidirali za sredstva pri Evropski uniji, pripravljajo program prireditev v TVU 2003, odprti pa so tudi za povsem nove izzive.

O dosežkih izbranih primerov dobre prakse smo na Andragoškem centru posneli reportažne zapise in jih zmontirali v nekajminutni video-film, ki ga bomo predstavili na skupni prireditvi Regionalnega festivala učenja Jugovzhodne Evrope v Skopju (16. – 19. oktober 2003), pa tudi na prvem festivalu učenja v Španiji (21. – 22. november 2003).

Slavica Borka Kucler (slavica.borka.kucler@acs.si), ACS